

Kiút a globalizmusból?

2009 június 20. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

A „Mi a globalizmus és a globalizáció?” c. írásomat azzal fejeztem be, hogy a részemr?l károsnak ítélt folyamattal szemben akkor lehet eredményesen fellépni, ha ismerjük a folyamatok lényegét. A folyamat lényegét, mozgatását a „nemzeteken kívüli t?kemozgatók világhatalmi törekvéseiben” láttam.

Abban, hogy az ismeretlen és nehezen beazonosítható „mozgatók” pénzügyi hatalmukon keresztül kezükben tartják az élet különböz? területein befolyással, döntéssel szerepl? személyeket. Ez a „kezükben tartják” lehet közvetlen anyagi érdekeltség, de lehet tudati manipulálás is és természetesen a kett? kombinációja.

Kett?s kérd?jelet tettem a cím végére. Kérdéses, hogy van-e egyáltalán kiút, vagy a csapda teljesen bezárult már. Létezik-e kiút „globális” vérözön nélkül? Ami kiút lehet, annak egyrészt a rendszeralapokhoz és/vagy a globalizmus eszközeihez kell nyúlnia. Rendszeralapokhoz, de olyan rendszeralapokhoz, amik nem ellenkeznek az ember alapvet? ösztöneivel, nem akadályozzák az egyéni érdekek egészséges, azaz a társadalom egésze számára nem hátrányos érvényesítését, és nem korlátozzák az ember szabad gondolkodását és kreativitását. Ugyanakkor lehet?séget adnak arra, hogy a társadalom a társadalomra valóban káros törekvéseket visszaszorítsa. Az egyéni érdekek egészséges érvényesítésének, a kreativitás fenntartásának és anyagi ösztönzésének követelménye teszi irreálissá azokat az antikapitalista fellépéseket, amelyek kizárólag az elutasításra alapoznak, a más gazdagságát eleve gyanúsnak tekintik, mint pl. a kommunizmus osztályharcos szemlélete. Másrészt a globalizmus eszközeit ill. hatásmechanizmusát kell kielemezni, és ennek megtörésének eszközét kell megkeresni.

Van ilyen beavatkozási lehet?ség? Szerintem van, bár kell? er? hiányában igen kicsi a megvalósíthatósága, mert a jelenlegi gazdasági világhatalom érdekeibe ütközik. De elméleti síkon azért végig lehet gondolni. Alapvet? feltétel a közösség (állam) megfelel? kiegyensúlyozó szerepe, gazdasági súlya, hogy a társadalom érdekét a t?ke kezel?i sz?k körének érdekével szemben érvényesíteni tudja.[1] Az államnak valóban nem lehet kizárólagos a szerepe a gazdaság alakításában, a kultúra, egészségügy stb. területén. De elég er?snek kell lennie ahhoz, hogy a közösség érdekében indokolt esetben nem csak hatósági, hanem piackonform módon is be tudjon kapcsolódni a gazdasági és különböz? társadalmi folyamatokba. Legyen kell? ereje, hogy adott esetben versenytársként is be tudjon avatkozni. Minden olyan szervezet, hang, amelyik „gyenge államot” követel, bármennyire is mondja magáról adott esetben, hogy „globalizmusellenes”, ténylegesen a globalizációs folyamatot gyorsítja. Minden elképzelés, amelyik „civil szervezetek” kezébe hatósági jelleg? funkciókat ad, gyengíti az állam képességét, hogy védje az adott állam polgárainak érdekeit a nemzeteken kívüli t?kekezel?k profitéhsége és hatalmi törekvései ellen. Az állami funkciók magánosítása lényegét tekintve ugyanaz a gondolatiság, amely a középkorban a királyi jövedelmeket (pl. hídvám és különböz? adók) adta bérbe. Ezek az adóbérletek a legtöbb esetben valóban be lettek szedve, nem egy esetben akár többször is. A következményük nem egyszer valamilyen lázadás lett. A „civil szervezetek” a lakosságnak mindig csak töredékét képviselik, így óhatatlanul csoportérdekeket, esetleg a „szakmaiság” jelszava alatt szakmai csoportoknak a társadalom többi, nagyobb részével szembeni érdekeit védik. Ezt a globalizációval kapcsolatban igen lényeges elemnek tartom. A „globalizáció” egyik lépcs?je számunkra az EU-csatlakozás, amely több esetben az EU-konformitásra hivatkozva tartalmazza nemzetközi szakmai lobbik érdekeinek képviseletét. Ez természetesen kapcsolódik az adott szakma hazai képvisel?inek egyéni érdekeivel. (Ilyen példának tartom az ISO min?ségi tanusítás[2] témakörét, a könyvvizsgálóság nemzetköziségét, az ügyvédkényszer[3] egyes eseteit, az új számviteli törvény szerinti könyvel?i vizsgával rendelkez? személy alkalmazására vonatkozó kényszert,[4] stb.)

A globalizmus egyik leger?sebb eszköze a rejtettség. Mind az er?viszonyokat, a tényleges érdekeket mind a dolgok lényegét rejti. Rejti a személyes érdekeltségeket. Titkosítja a tulajdonlást, az emberek rossz tulajdonságaira alapoz (többek között a korrupció útján), a szellemi érdekek helyett az anyagi érdekeket helyezi el?térbe. A következ?kben a teljesség igénye nélkül említek egy-két pontot, ahol a többség által megválasztott kormányzatoknak lehet?ségük volna a többség érdekében törvényi úton beavatkoznia.

A „Mi a globalizmus, globalizáció” c. írásban említettem a „lánctulajdonlást”, mint a globalizmus egyik lényeges eszközét, amely lehet?vé teszi, hogy egyes csoportok a saját vagyonukat messze meghaladó mérték? gazdasági döntési lehet?séggel rendelkezzenek. Ez a „lánctulajdonlás” viszont egy emberi találmányon, jogi fikción alapszik, aminek a megszüntetése elméleti síkon egyszer?en elhatározás kérdése. A „jogi személy” olyan jogokkal rendelkezik, amilyen jogokkal a jogalkotó felruházza. Gyakorlati példa erre a jogi személy korlátozása a földszerzés területén. A „jogi személy” jogainak korlátozása semmilyen emberi szabadságot nem sért. Az egyes személyek tulajdonlási jogai nem korlátozódnak avval, ha a jogi személy tulajdonszerzési joga korlátozódna. Az emberi és állampolgári jogaiban nem korlátozott természetes személy úgy él a jog által biztosított eszközzel, a „jogi személy” létrehozásával, ahogy azt a törvény lehet?vé teszi.

Képzeljük el, hogy a jogi személy általában nem csak term?földet nem szerezhet, hanem nem rendelkezhet tulajdonnal más jogi személyben sem. (A jogi személy vállalkozási lehet?sége véleményem szerint amúgyis el?nyben részesedik a természetes személlyel szemben. Jogi személy úgy szerezhet tulajdont más jogi személyben, hogy nem fizet személyi jövedelemadót. Ha „A” vállalat részvényese „XY” úgy szerez tulajdont „B” vállalatban, hogy „B” részvényét „A” veszi meg, személyi jövedelemadó megfizetése nélkül lesz annak a résztulajdonosa, míg természetes személyként az „A”-t?l kapott osztalék után adót fizetve közvetlenül csak adózott jövedelemb?l tud részvényt vásárolni. [Hazai példaként külön visszás volt ebben a tekintetben, amikor a kötelez? törzst?ke növekedést is csak adózott jövedelemb?l lehetett végrehajtani. Vagyis egy Kft. más cég részesedését símán megvehette az eredménytartalékából, de a saját t?kéjét nem emelhette, csak miután a társasági adó után az esedékes SZJA-t is megfizette.])

Sért a jogi személy jogainak ilyen korlátozása valamilyen emberi jogot? Szerintem nem.

Mi lenne egy ilyen elhatározás, törvényi szabályozás következménye? (Még az se biztos, hogy hosszú távon csökkenne a gazdaság dinamikája.) Az eredményes „A” cég, amelyiknek a nyeresége lehet?vé tenné, hogy felvásárolja vagy létrehozza „B” céget, ezt nem tehetné meg. De nagyobb osztalékot fizethetne, és a részvényes most már maga (és nem „A” cég meghatározó résztulajdonosa) dönthetne arról, hogy részt vesz-e „B” cég létrehozásában, vagy vesz-e részvényt „B” cég részvényeib?l. Igaz, hogy részvényjövedelme után adót kell fizetnie. Ez lehet?vé tenné egyrészt az állami költségvetési bevételek növekedését. (El?segítheti a gazdaságilag er?s állam létrehozását, amelyik így egyrészt jobban eleget tehet szociális, egészségügyi stb. funkcióinak, másrészt lehet?sége nyílhat arra, hogy gazdasági erejére támaszkodva piaci eszközökkel gyakoroljon hatást a gazdaságra.)

Másrészt a t?ke és vagyon fölött annak tulajdonosa és nem csak a kezel?je diszponálna. A kifizetett osztalék keresleti oldalról rugalmasabban viselkedne. Egy része fogyasztást indukálna, ami befektetést igényelne. Biztos, hogy átrendez?dés következne be, de mivel semmi sem tiltaná az újabb befektetéseket, a kínálat és kereslet újból könnyen egyensúlyba kerülhet.

Egy ilyen rendszer el?nye, hogy nehezíti az átláthatatlan tulajdoni szerkezet?, és ennek alapján kiszámíthatatlan érdek? cégek gazdasági hatalmának korlátlan növekedését. Tisztábbá, áttekinthet?bbé, kiszámíthatóbbá teszi a gazdaságot. És – ami nem lényegtelen – a döntés joga a tulajdonosé lenne.

A „jogi személy” általában nem szerezhetne tulajdont más jogi személyben, de elképzelhet?nek tartom, hogy jogi személyek bizonyos csoportjai, pl. nyugdíjalapok (er?s állami felügyelet mellett) bizonyos cégekben akár kizárólagos tulajdonhoz jussanak. (Gondolok itt már csak technikai okok miatt is monopolhelyzetben lev? cégekre, mint energiaszolgáltatás vagy más infrastrukturális cégek. Ezeknél amúgyis célszer? az állami árszabályozás.) De ez lenne a kivétel. Vagy a jogi személy tulajdonosok szerepét lehetne pénzügyi befektet?i szerepkörre korlátozni. Vagy hitelez?i szerepkörre korlátozni a tevékenységüket, vagy pedig a tulajdonukban lev? részvények személyi kérdésekre vonatkozó szavazati jogát megvonni.

Természetes, hogy egy ilyen intézkedés nem vezethet? be egyik napról a másikra. Technikáját tekintve valamilyen fokozatosan növekv?, a jogi személyek ilyen tulajdonát terhel? adó bevezetését tudom elképzelni. Az is nyilvánvaló, hogy egy Magyarország méret? kis ország ezt nem tudja elkezdeni. Vagyis magyarországi politikai párt nem veheti fel programjába. (Hisz az ellenérdekelt gazdasági er?k azonnal megfojtanák!) De az az érzésem,

hogy a gondolat továbbvitelre érdemes. És a globalizmusellenes mozgalmak nyugodtan felvehetik a követeléseik közé. Sokkal árnyaltabb követelés mint a csupasz antikapitalizmus. Az antikapitalizmus az egyszer már megbukott kommunizmushoz vezet, és végs? soron az egész „antiglobalizmust” lejáratja.

Amint fentebb írtam, politikai síkon ma abszolút irreális – f?leg Magyarországon – ennek a képviselete. De elméleti oldalon a gondolatmag elindítható, rendszer építhet? rá. Tudományos konferenciákon, publikációkban el lehet kezdeni bevitelét a köztudatba. Politikailag pedig akkor lehet vele érdemben foglalkozni, ha a gondolat nemzetközi léptékben gyökeret ver, és valóban független civil szervezetek a zászlóikra t?zik.

Ugyanebbe a kérdéskörbe tartozhat, nevezetesen, hogy a tulajdonos rendelkezzen a pénze fölött, hogy a jogi személyek a szponzorálást (és mivel a szponzorálásokat „reklámként” számolják el, a reklámköltségeket is) csak adózás utáni (társasági adó) nyereségükb?l fizethessék. Így megsz?nne az a gyakorlat, hogy a vállalatvezetés a tulajdonosok jelent?s részének felháborodását is kiváltó rendezvényt szponzorálhasson, ha úri kedve úgy kívánja.

Ez a szponzorálási tevékenység egyébként a globalizmus egy másik eszközéhez vezet minket. A globalizmus kedvelt eszköze, hogy funkcionálisan idegen feladatokat ellátó egységeket hoz létre. Ilyen az említett szponzorálás, amikor a gazdasági egység a szponzorálási cél megválasztásával esetleg „tájékoztatási” vagy „kulturpolitikai” szerepet vállal. De ez csak szólam, mert gyakorlatilag saját céljainak megfelel?en megválasztott tudati befolyást gyakorol. És ez a hatás messze túlterjed azon, hogy Coca-Colát vagy Pepsi-Colát igyon a hallgató/néz?/olvasó. Hanem olyanokra, hogy „az idegen szép”, az „amerikai (angol, német, francia, zsidó....) tehetségesebb, okosabb”, az amerikai hazafiság nagyszer? dolog, a magyar hazafiság „idegenellenes”, „kirekeszt?”, „korszer?tlen” stb. A vállalat tulajdonosainak és az államnak az eszközeivel (ha adózás el?tti pénzb?l, költségként elszámolva teszi) a vállalat vezetése befolyásolja a társadalmi tudatot. (Tipikus példa a Coca-Cola Beach, vagy a Pepsi-sziget. De a TV-m?sorok szponzorálása is ebbe a tárgykörbe tartozik.) S?t még drasztikusabban fogalmazva a fogyasztóval fizettetik meg a saját elhülyítését.

Ugyanennek a funkcióidegen tevékenységnek a példája, amikor állami funkciót bíznak „civil szervezetek”-re. Ilyenek lehetnek pl. a kamarák, amelyek névlegesen „szakmai megfontolások” alapján írhatnak el? a törvényekben szerepl?kön túlmen? korlátozásokat, el?írásokat egyes tevékenységek folytatásához. Névlegesen „szakmai”, gyakorlatilag versenykorlátozó el?írásokról van szó. Pl. valódi tartalom nélküli kötelez? „továbbképzések”, indokolatlan méretkorlátozások. (A „szakmai”-nak nevezett indok a legtöbb esetben közelr?l sem szakmai. A „szakma” un. vezet? köreinek sz?k csoportérdeket tükröz? állásfoglalása. Célja lehet az adott tevékenység piaca „eladói” oldalának sz?kítése, a szolgáltatások árának felverése.) Kit?n? példát mutatott az Építészkamara a Nemzeti Színház körüli cirkusszal 2002-ben, amikor politikai szándékot öltöztettek „szakmai”, „etikai” köntösbe.

Itt csak néhány, a számomra legkézenfekv?bbnek t?n? beavatkozási lehet?séget említettem. Ezek köre természetesen b?vülhet. Ha belegondolunk, mindegyik ilyen beavatkozás sz?k, de er?s érdekcsoportok érdekeit védi. Ennek a kérdésnek a logikus továbbvitele a „demokrácia” kérdéséhez vezet. Mennyire lehet egy nemzeti közösség érdekét érvényesíteni a lobbiérdekekkel szemben?

---

[1] Természetes, hogy nagy valószín?séggel a választott hatalmi testületek is a t?ke tulajdonosainak/kezel?inek választottai közül kerülhetnek ki. Nem véletlen, hogy a „globalizáció” élharcosai annyira er?ltetik a kultúra területén is a piaci viszonyok érvényesülését. Itt játszik jelent?s szerepet az írásban kés?bb említett „szponzorálási” témakör. Amikor a tömegtájékoztatást és a kulturális élet eseményeit a gazdasági élet szerepl?inek „szponzorlási” tevékenysége határozza meg. Nem feltétlenül a közvetlenül jelentkez? fogyasztási felhívások, és direkt reklámok

számítanak, hanem az un. „ismeretterjeszt?”, „kulturális” programok is. Ahol egyes dolgok hangsúlya – természetesen az „alkotói szabadság” határain belül – eltér?, viszont az emberek gondolkozását adott irányba terelik.

[2] Az ISO 9000 sorozattal kapcsolatban nem magával az egyes szabványok követelményeivel van a probléma. Való igaz, hogy a rendszeres ellen?rzés és az adminisztráció pontossága jelent?s tényez? lehet a gyártási technológia bewtartása és általában a min?ség eléréséhez szükséges feltételek biztosításához. Az ISO-val kapcsolatos ellenérzéseimet egyrészt az okozza, amikor olyan területen is alkalmazzák, ill. el?írják, amikor csak költségtényez?ként jelentkezik. (Pl. amikor egy benzinkúthálózat a WC-inek a takarítását csak ISO min?sítéssel rendelkez? vállalkozóra bízza.) Ellenérzésem másik oka a rendszernek a tanusított cégen kívüli költségeinek vagyis a tanusítási rendszernek a kérdése. Annak a – nem filléres költség? - láncnak a kérdése, ami a regisztráció és a tanusított cég között van. A rendszer egyértelm?en a nagyok piaci érdekeit szolgálja a közepes és kisebb méret? cégek között. Másrészt a min?sített cégen kívüli, auditáló cégek közrem?ködése közvetlen lehet?séget nyújt az ipari kémkedésnek. Ha nem is feltétlenül közvetlenül (azaz az auditáló cég a maga hivatalos rendszerén keresztül), de közvetve mindenkép (olyan munkatársat juttatnak be az auditáló céghez, akinek kapcsolata van egy érdekl?d? céggel).

[3] Természetesen nem vonom kétségbe, hogy az adott feladatokhoz célszer? lehet ügyvéd szolgáltatásának igénybevétele. De tekintsük feln?ttnek az állampolgárt. Akkor vegye igénybe ügyvéd szolgáltatását, ha ? látja szükségesnek.

[4] Elvileg ugyanaz az az eset, mint az ügyvéd esetében. Az államnak – a számvitel kérdésében – annyi el?írása lehet, hogy a gazdálkodó szervezet a könyvelését az állami el?írásoknak megfelel?en vezesse. Azt, hogy ezt mi módon biztosítja, az a gazdálkodó szervezet illetékes vezet?jének a gondja és felel?ssége. (Ha nem megfelel? a könyvelés, büntetés fenyegeti.) Viszont ha az állam komolyan veszi, hogy versenyképas gazdaságot akar az országban, és a kis- és középvállalatokat támogatja lehet?leg egyszer? könyvelési és adózási törvényeket ír el?.

Szaszovszky Géza

A szerz? a Flag Polgári M?hely tagja

Ajánló